

بیشتر مبادلات تجاری، محصولات گندم و ذرت را شامل می‌گردد و برای دیگر محصولات یا در همان سطح سابق باقی خواهد ماند یا حتی اندکی کاهش اتفاق خواهد افتاد.

در سال ۲۰۱۱ - ۲۰۱۰ میزان استفاده از محصول غلات افزایشی ۲ درصدی داشته و به ۲۲۶۸ میلیون تن بالغ می‌گردد. عمده حجم مصرف نیز برای مصارف خانگی خواهد بود که چیزی برابر ۱۰۵۶ میلیون تن و تقریباً ۱/۶ درصد بیشتر از سطح سال ۲۰۱۰ - ۲۰۰۹ می‌باشد. افزایش در سطح استفاده صنعتی از غلات نیز چشمگیر خواهد بود. استفاده از این کالا به عنوان سوخت زیستی عامل افزایش استفاده صنعتی آن می‌باشد. در این میانه استفاده صنعتی از ذرت در ایالات متحده و استفاده صنعتی از گندم در اتحادیه اروپا بیشترین این میزان را شامل می‌گردند. در کشورهای در حال توسعه، میزان استفاده خانگی از غلات رقمی معادل ۲ درصد رشد را نشان می‌دهد.

ذخایر جهانی غلات برای پایان فصل زراعی ۲۰۱۱ طبق پیش‌بینی‌های بعمل آمده به ۵۳۳ تن افزایش خواهد رسید که حدود یک درصد بالاتر از سطح ابتدایی بوده و بالاترین میزان از سال ۲۰۰۲ به این طرف می‌باشد. بیشتر این افزایش نیز مربوط به برنج می‌باشد. در عین حال نسبت ذخیره به مصرف در سال ۲۰۱۱ - ۲۰۱۰ همچنان ثابت و حدود ۲۳ درصد باقی خواهد ماند.

ارزیابی قیمت بازاری غلات (بر اساس چشم انداز غذایی فانو)

پیش‌بینی می‌گردد تا تولید جهانی غلات در سال ۲۰۱۰ به ۲۲۷۹ میلیون تن برسد (شامل برنج آسیاب شده) که این میزان یک درصد بیش از میزان تولید در سال پیش از آن خواهد بود. میزان تولید گندم برابر پیش‌بینی‌های بعمل آمده با کاهش مواجه خواهد گشت که علت این امر کاهش تولید در بسیاری از کشورهای تولیدکننده و صادرکننده عمده این محصول می‌باشد. دلیل کاهش تولید در این کشورها نیز کاهش قیمت در سطح جهان می‌باشد که انگیزه کاشت این محصول را تقلیل داده است.

در نقطه مقابل این امر بنا به انتظار تولید غلات دانه سخت و برنج با افزایش روبرو خواهد گشت. تولید ذرت در این میانه رشد خوبی خواهد داشت و بیشتر این رشد در آمریکای جنوبی اتفاق خواهد افتاد. این تولید در سال ۲۰۰۹ به واسطه عدم بارندگی مناسب و خشکسالی با کاهش روبرو شده بود. رشد تولید برنج نیز عمدتاً در منطقه آسیا تحقق پیدا می‌نماید. پیش‌بینی‌های اولیه فائو در خصوص تجارت جهانی غلات حاکی از آن است که در سال ۲۰۱۱ - ۲۰۱۰ یک افزایش ۳ میلیون تنی را در تجارت این محصول شاهد خواهیم بود و میزان تجارت آن به ۲۶۴/۵ میلیون تن بالغ خواهد گردید. البته در چنین حالتی سطح تجارت انجام شده، ۶ درصد یعنی حدود ۱۸ میلیون تن زیر سطح سال‌های قبل خواهد بود.

میانگین شاخص قیمت غلات در ماه مه ۲۰۱۰ برابر ۱۵۶ پوینت می باشد که یک کاهش ۹ درصدی یا به عبارتی ۱۵ پوینتی را از دسامبر سال ۲۰۰۹ به این سو نشان می دهد. قیمت های بین المللی غلات اصلی از شروع سال ۲۰۱۰ به طور چشمگیری کاهش داشته اند در هفته های اخیر قیمت گندم و برنج روند کاهشی را نشان داده در عوض قیمت ذرت با افزایش روبرو بوده است که علت این افزایش البته رشد غیر منتظره خرید این محصول از سوی چین گزارش شده است.

گندم: در سال ۲۰۱۰ تولید خوب گندم سبب کاهش فشار قیمت ها در سطح جهان شده است. بازار گندم از سوی فاکتور های عرضه و تقاضا با تاثیر منفی روبرو بوده است. شرایط تولید مناسب به انضمام ذخایر وسیع، سبب کاهش فشار قیمت ها به ویژه در هفته های اخیر شده است. رشد تقاضا باعث افزایش قیمت ها نشده و عدم ثبات در اتحادیه اروپا برای احیای اقتصاد جهانی قیمت ها را بیشتر متزلزل ساخته است. در ماه مه، میانگین قیمت تجاری گندم سخت قرمز زمستانه آمریکا برابر ۱۹۶ دلار برای هر تن بود که ۸ درصد زیر قیمت ابتدایی همین سال بوده و نسبت به اوج قیمت سال ۲۰۰۸ حدود ۶۰ درصد کاهش نشان می دهد. به واسطه تولید خوب گندم و ثبات ارزش دلار و نیز کاهش تقاضا برای مصارف خانگی و صنعتی این محصول پیش بینی می شود بازار گندم در آینده با رکود مواجه گردد. تاثیرات ناشی از هوای خشک در استرالیا و بارندگی دراز مدت در منطقه اروپا، به واسطه افزایش کشت این محصول در آرژانتین جبران خواهد شد.

در آسیا کاشت گندم در منطقه خاور دور به اتمام رسیده و میزان کشت به تناسب سال پیش اندکی کاهش نشان می دهد که این امر در کشور های چین، هند و پاکستان اتفاق افتاده است. در خاور

نزدیک تولید این محصول با شکوفایی همراه بوده و از ماه مه به این سو ۴ درصد افزایش را به نسبت سال ۲۰۰۹ نشان می دهد. افزایش تولید گندم در کشورهای تازه استقلال یافته آسیایی نامطمئن باقی مانده است. در اقیانوسیه سطح زیر کشت گندم به واسطه کاهش قیمت ها با محدودیت روبرو خواهد گشت. میزان تجارت گندم در سال ۲۰۱۱ - ۲۰۱۰ اندکی رشد را نشان می دهد. اولین پیش بینی برای تجارت جهانی گندم در سال ۲۰۱۱ - ۲۰۱۰ یعنی از ماه ژوئن تا جولای در سطح ۱۲۲ میلیون تن خواهد ایستاد که یک میلیون تن بیشتر از سال ۲۰۱۰ - ۲۰۰۹ خواهد بود. این افزایش اندک در امر تجارت علیرغم رشد واردات گندم از سوی آفریقا و کاهش آن از جانب آسیا شکل خواهد گرفت.

در آسیا میزان کل واردات در سال ۲۰۱۱ - ۲۰۱۰ ۵۵ میلیون تن برآورد گردیده است که به نسبت سال ۲۰۱۰ - ۲۰۰۹ حدود ۲/۴ میلیون تن کاهش نشان می دهد. در سال ۲۰۰۹ - ۲۰۰۸ میزان واردات گندم در آسیا به اوج خود و به میزان ۶۶ میلیون تن رسیده بود اما با احیای سطح تولید در برخی کشور ها این میزان واردات با کاهش مواجه گردید. بیشترین میزان کاهش واردات منطقه از سوی جمهوری اسلامی ایران می باشد که با توجه به شرایط مناسب آب و هوایی در این سال ما شاهد رشد تولید گندم و کاهش نیاز به واردات این محصول از سوی این کشور برای دومین سال متوالی خواهیم بود. میزان واردات گندم ایران به ۲ میلیون تن بالغ خواهد شد که ۱/۴ میلیون تن کمتر از سال پیش از آن می باشد. به واسطه تولید انبوه این محصول، دولت حتی اعلام نموده که تصمیم به صادرات این کالا برای اولین بار ظرف سه سال گذشته دارد. میزان خرید گندم کشور سوریه نیز یک کاهش ۵۰۰ هزار تنی را نشان می دهد. در پاکستان

علیرغم کاهش تولید این محصول در سال جاری، واردات هم با افت مواجه خواهد بود و علت این امر استفاده از ذخایر حجیم داخلی است. از سوی افغانستان، بنگلادش، کره جنوبی و ترکیه نیز ما شاهد واردات اندک گندم خواهیم بود. بنا به سیاست های اتخاذ شده از سوی دولت عربستان مبنی بر عدم حمایت از تولید گندم، برای سومین سال پیاپی واردات این محصول از جانب این کشور اتفاق خواهد افتاد. در اندونزی نیز برای سومین سال پی در پی واردات گندم با افزایش مواجه می باشد که بیشتر این امر واکنشی است به رشد تقاضای داخلی برای مصارف خانگی گندم.

در خصوص غلات دانه سخت باید اذعان داشت که نیمی از صادرات جهانی این کالا به سوی آسیا گسیل خواهد شد و میزان واردات این قاره به ۶۰ میلیون تن افزایش پیدا خواهد کرد. افزایش واردات ذرت از سوی کره جنوبی، کاهش واردات جو از سوی جمهوری اسلامی ایران را متعادل می سازد و این به معنای آن است که ایران با افزایش تولید داخلی جو روبرو خواهد بود. در کشور چین علیرغم انتظار، ما شاهد واردات ذرت از سوی این کشور بودیم و شرایط به گونه ای است که گویا باید انتظار خرید بیشتر ذرت را از سوی این کشور داشته باشیم. در آفریقا میزان واردات کماکان ثابت و حدود ۱۶ میلیون تن باقی خواهد بود.

برنج: افزایش تقاضا برای واردات برنج به همراه تولید بهتر این محصول در کشورهای صادر کننده، شرایط بهبود تجارت جهانی برنج در سال ۲۰۱۰ را فراهم آورده است. تجارت جهانی برنج در تقویم سال ۲۰۱۰ رقمی معادل ۳۱/۳ میلیون تن را نشان می دهد که ۵ درصد بالاتر از میزان ۲۹/۷ میلیون تن سال ۲۰۰۹ می باشد. علیرغم تقاضای ثابت برای این محصول از سوی کشورهایی که با نقصان تولید مواجه بودند،

قیمت های کاهش یافته برنج باعث رونق واردات آن شده است. در جنبه صادرات برنج باید گفت که متغیرهای فراوانی شامل تولید و ذخیره این محصول در کشورهای تولید کننده موجب هر چه تنگ تر شدن شرایط رقابت در بازارها شده و از آن جا کاهش قیمت های جهانی را باعث گردیده اند و این در حالی است که دولت های این کشورها در صدد حفظ قیمت ها و بازداشتن آن ها از سقوط هستند. برخی کشورهای آسیایی نظیر عراق، نپال و فیلیپین به واسطه کاهش تولید برنج خود از بقیه کشورها عقب مانده اند. در فیلیپین مناقصه ای برای خرید ۲/۵ میلیون تن برنج آغاز گردیده و این میزان حدود ۰/۷ میلیون تن بیشتر از سال قبل از آن می باشد. در آسیا همچنین، کشورهای بنگلادش، چین، مالزی و امارات متحده عربی اقدام به خرید این محصول نموده اند تا نیاز های داخلی خود برای مصرف یا ذخیره سازی را تامین نمایند. از این سوی تولید داخلی مناسب سبب شده تا افغانستان، اندونزی، لائو و ترکیه سطح واردات خود را کاهش دهند. برخی سیاست های اتخاذ شده از سوی عربستان و ایران نیز موجبات کاهش واردات برنج از سوی این دو کشور را فراهم آورده است.

شکر: پس از آن که در ژانویه سال ۲۰۱۰ قیمت شکر با رسیدن به ۲۶/۴۶ سنت برای هر پوند به بالاترین میانگین خود طی ۳۰ سال اخیر رسید در ماه فوریه همین سال با کاهشی جزئی به ۲۵/۴۳ سنت تنزل نمود. در ماه مه این قیمت به ۱۵/۱۰ سنت رسید که ۴۳ درصد زیر قیمت ماه ژانویه بود. باتوجه به ذخایر موجود و شرایط تولید این محصول بعید دانسته شده است که قیمت ها یک بار دیگر به همان سطح ماه ژانویه خود بازگردند.

گوشت گوسفند و بز: تولید گوشت گوسفند و بز به دلیل ذخیره سازی مجدد آن ها اندکی افزایش نشان

می دهد و در سال ۲۰۱۰ به ۱۳ میلیون تن خواهد رسید. هوای خشک در برخی کشورها و مناطق به خصوص در اقیانوسیه و آمریکای جنوبی و بخش هایی از آفریقا سبب کاهش تولید شده است. صادرات گوشت گوسفند را کد باقی خواهد ماند که دلیل آن میزان تولید در استرالیا و زلاندنو دانسته شده است که با حدود ۷۰۰ هزار تن گوشت تولید شده در سال ۲۰۱۰ چیزی حدود ۸۴ درصد تجارت گوشت گوسفند را به خود اختصاص داده اند.

نابودی میلیون ها راس دام در پاکستان

میلیون ها راس دام در نتیجه سیل اخیر در پاکستان در حال تلف شدن هستند. گاوها، گوساله ها، بزها، گوسفند ها و حتی میمون ها در خطر از بین رفتن در مناطق سیل زده می باشند. سازمان ملل درخواست یک کمک ۵/۷ میلیون دلاری برای نجات این حیوانات کرده و فائو نیز ۱/۴ میلیون دلار به امر تغذیه و واکسن این دام ها اختصاص داده است. تا کنون تلف شدن ۲۰۰ هزار راس از این حیوانات در پاکستان تأیید شده است این در حالی است که کارشناسان شمار نهایی تلفات را بالغ بر میلیون ها راس برآورد نموده اند.

آخرین وضعیت تولید گندم از منظر فائو

میزان تولید گندم از سوی فائو همراه با کاهش پیش بینی شده است و این سازمان کماکان بر کافی بودن تولید و عرضه این محصول نظارت دارد. علیرغم افزایش قیمت های گندم، ذخایر این محصول همچنان در سطوح بالایی قرار دارند. بر اساس پیش بینی های فائو تولید گندم در سال ۲۰۱۰ به ۶۵۱ میلیون تن می رسد که ۲۵ میلیون تن کمتر از ماه ژوئن می باشد. تاثیر شرایط بد آب و هوایی در این میانه علت اصلی قلمداد شده اند. علیرغم معضلات

تولید در برخی کشورهای اصلی تولید کننده گندم، بازار جهانی این محصول متعادل باقی خواهد ماند. خشکی و عدم بارش مناسب سبب کاهش تولید در روسیه شده و این مهم به همراه کاهش تولید در کشورهای قزاقستان و اوکراین موجبات هراس از عدم دسترسی مردم بودن این کالا را در سال ۲۰۱۱ - ۲۰۱۰ فراهم نموده است.

طی گزارشی فائو اعلام داشته است که قیمت های جهانی گندم از ماه ژوئن امسال تا کنون حدود ۵۰ درصد افزایش داشته است. این افزایش سریع در قیمت ها نگرانی هایی را نیز به دنبال داشته است. البته تولید مناسب در دو سال اخیر میزان ذخایر این محصول را به آن سطحی رسانده که کشورها بتوانند با کاهش های پیش آمده در تولید برخورد نمایند.

بر اساس برآوردهای بعمل آمده در ماه ژوئن میزان تولید گندم ۶۷۶ میلیون تن تخمین زده شده است در حالی که میزان عرضه برابر ۸۷۳ میلیون تن و میزان استفاده برابر ۶۷۵، میزان تجارت ۱۲۲، و ذخایر انتهایی برابر ۱۹۴ و در نهایت نسبت ذخیره به مصرف در همین ماه برابر ۲۹/۲ میلیون تن برآورد شده است. فائو میزان تولید در ماه آگوست امسال را ۶۵۱ میلیون تن، میزان عرضه را ۸۴۵ و میزان استفاده را ۶۵۹ تخمین زده است در حالی که این سازمان، میزان تجارت گندم را ۱۲۲، میزان ذخیره انتهایی را ۱۸۸ و در نهایت نسبت ذخیره به مصرف را ۲۸ میلیون تن برآورد نموده است.

تهیه کننده: احسان عباسلو

کمیته تخصصی ترجمه، مدیریت پردازش یافته های تحقیقاتی،
موسسه پژوهشهای برنامه ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه
روستایی.